

החיים 2020 למתקדמים

ציורים מתוך התערוכה החדשה של צ'רקסקי בתמונה האמצעית מימין הורי סבה שנרצחו בבאבי יאר

רעות ברנע

מ

שפחה שיושבת לשולחן הסדר, מניין שמתקיים באוויר הפתוח, אם ובתה נושאות טלאי צהוב על החולצה ורב שלמלמד תלמידים בחדר: אלו רק חלק מהימומים בתערוכה החדשה "Lost Time" (זמן אבוד) של האמנית זווה צ'רקסקי. בתוך מן מושלם מחדש שבו חלים גם פסח, גם יום השואה וגם יום העצמאות הן מוצגות בתערוכה וירטואלית באתר של גלריה Fort Gansevoort הניו יורקית (www.fortgansevoort.com).

בחושבו האינטגרם של צ'רקסקי אפשר למצוא גם עבודת נוספת וזו רשת יותר שממשיכות את הסדרה, כמו ריוקן של ההורים של הסבים שלה, שנרצחו בבאבי יאר שבאוקראינה כמי לחמת העולם השנייה – שאותו ציירה על סמך תמונות ישנות שלהם. הציורים של צ'רקסקי בסדרה מתארים כולם סצנות יומיומיות מחיי הקהילה היהודית באירופה שלפני המלחמה. בחלקם היא הוסיפה כיתובים ביידיש, כמו למשל "איפן פריפעטשיק", שיר ילדים יידי מוכר על הלימודים בחדר בימים ההם.

"הזרבות הידית של אירופה היא בעצם תרבות שנעלמה עם המלחמה", היא מסבירה, "זה חכירי לי את המצב הנוכחי, את זה שכולם מדברים על זה שהעולם כבר לא יהיה אותו הדבר. חוסר היכולת לעשות תחויות משאיר מקום להרבה רמזים, שרר בה פעמים הוא רמזון קסטורופל".

זווה התערוכה השנייה של צ'רקסקי (43), אולי אחת האמניות הישראליות הכי מצליחות כרגע, בגלריה האמריקאית הקודמת, בשנה שעברה, התנהח מכובן פיזית ונקראה "לורות טוביטית". בתערוכה היא עסקה צ'רקסקי, כמו בתערוכת היחיד הגדולה שלה שהוצגה כעט קודם לכן במוזיאון ישראלי, בוויכ רונת מהילרות שלה בברית המועצות לשעבר, והציורים בתערוכה החדשה יוסקים בתקופה אחרת, כוז שצ'רקסקי עצמה לא חיה בה בעצמה אלא מכירה רק מסיפורים: התקופה שקדמה למלחמת העולם השנייה אצל ההורים במדח אירופה. "מה שהוביל אותי לתקופה הזאת היה תחילת צ'רקסקי נבו", היא מספרת. "הטריג'ר לכל הסדרה היה כתבה שקראתי על חופה שחוריה שערטו בניו יארק באבצע כרץ – זו חופה שמקורות בבית קברות כסגול למניעה של אסון

"עבורנו כל דבר רע הוא שואה בקטנה"

זווה צ'רקסקי, מהאמניות הישראליות הבולטות בעולם, יצרה בסגר עבודות על היהדות לפני השואה, ובהן ציור של הורי סבה וסבתה שנרצחו בבאבי יאר. עתה היא מציגה חלק מהציורים בתערוכה וירטואלית בניו יורק. "המצב הנוכחי לקח אותי לאסון הכי גדול שקיים בתחמודע של כולנו", היא אומרת

בברוקלין וראה אותו והיינו מתכתבת בוטסאפ. בגלל שהיא גרה שם, וראה על כסיס יומיומי מראות כמו אהלים של חולים ומתים שהוצבו ברחובות, היא

הציורים האלה נעשו בלי הרבה מחשבה, סוג של זרם תודעתי שמונע מהפחד שאולי כל זה יהיה עוד יותר גדול ונורא ממה שאנחנו מתארים לעצמנו"

שבה אנחנו סגורים בבתים, לקחה אותי בתחילת מרדע לאסון הכי גדול שקיים בתחילת מרדע של כולנו, השואה כמוכונ. אני חושבת שיש משהו בדרך שבה המוח היהודי או הישראלי עובד, שכל דבר רע שקורה לנו – הוא תמיד שואה בקטנה. היא תמיד תהיה הפחד האמיתי, שמשונו כוז יקרה וזו רק התחלה שלו. יש כמוכונ אלאפי הברלות מהמצב הנוכחי, אבל אני חושבת שהפחד הזה מניע הרבה דברים בישראל".

זו מה שהוביל את צ'רקסקי ליצירת סדרה של 19 ציורים, שאותם ציירה על נייר פורמט קטן יחסית כביתה שב' רמת גן, כיוון שלסטודיו שלה בקריית המלאכה בתל אביב היא לא מניעה כיי מים אלה. "עשיתי עבודה אחת כל יום כערך", היא מספרת, "הרעיון לתערך כה ווירטואלית היה של הגלריה בניו יורק. הם גם חיברו אותי לאוצרת, אליסון ג'ינגראס. כל יום הייתי שולחת לה ציור אחד, היא הייתה מתעוררת כביתה

גם הוסיפה פרשנויות נוספות לציורים, שמופיעות ליד כל ציור באתר הגלריה". את הסדרה ציירה צ'רקסקי לפני שהחל הסגר ההדוק בבני ברק ובקהילות חרדיות אחרות. "זה היה עוד לפני, אבל זה כבר היה די ברור שזה מה שהולך לקרות שם. הציורים האלה נעשו בלי הרבה מחשבה, סוג של זרם תודעתי שמונע מהפחד שאולי כל זה יהיה עוד יותר גדול ונורא ממה שאנחנו מתארים לעצמנו".

לא חששת מעיסוק בדמות של יהודים חרדים בתקופה כזאת?

"העבודות לא באות ממקום של אני טיטמיית מורנית, אפילו להפך. היתה בריחה שהסתובבה בפייסבוק הרדסי שצ'רקסקי חקה על זה שמחר שהפעם היהודים בכלל לא אשמים בכל המצב. אני לא חושבת שהתגובות הקשות כלפי החרדים הן כאלה שסיטיימו כוז שיעשו להם פיגורם. בארץ יש תמיד גל שנאה נגד מישוה, זה לא דווקא משהו שחורג ממשגרה".

בימים אלה ממשיכה צ'רקסקי לע" כוז מביתה. "אני בסגר איהו חודש, אבל התחושה היא כאילו אני ככה כל החיים", היא צוחקת. "אני מנסה לקחת הכל כפי רופרדיה ומה שחורג לי הוא דווקא לקרוא סיפורים ריאליים על כאלה שהיו במצבים קשים יותר. נגיד במצור על לנינגרד. אני מניחה שזה משהו שגם יבוא לידי ביטוי בעבודות בהמשך, כמו שאולי רק עכשיו אני מעכלת את החוויה של התפרקות ברית המועצות והגירה ל ישראל שקרו אצלי במקביל. זה אתוס שאני חוויית באופן אישי, אבל הייתי צעירה ואולי אז זה פתח הבה כיי".

